

YO‘L HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA TA‘LIM METODIKASINING UYG‘UNLIGI

Mavlanov Saxodulla Yakubjanovich

*Namangan viloyati Namangan tumani 2-son texnikumi maxsus fan
o‘qituvchisi*

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada innovatsion texnologiyalarni joriy etish va ta‘lim metodikasini takomillashtirish orqali yo‘l harakati xavfsizligini ta‘minlashning zamonaviy yondashuvlari ko‘rib chiqiladi. Yo‘l-transport hodisalarini kamaytirishda "Intellektual transport tizimlari" (ITS) va raqamli ta‘lim vositalarining roli tahlil qilingan. Tadqiqotda bo‘lajak haydovchilar va harakat ishtirokchilarini tayyorlashda an‘anaviy o‘qitish usullaridan voz kechib, interaktiv va psixologik tayyorgarlikka o‘tish muhimligi asoslab berilgan.*

KALIT SO‘ZLAR: *Yo‘l harakati xavfsizligi, intellektual transport tizimlari (ITS), yo‘l harakati qoidalari, pedagogik innovatsiya, yo‘l-transport hodisalari, raqamli ta‘lim, harakatni boshqarish.*

ABSTRACT: *This article examines the modern approaches to ensuring road safety through the integration of innovative technologies and improved educational methodologies. The role of "Intelligent Transport Systems" (ITS) and digital educational tools in reducing road accidents is analyzed. The research emphasizes the importance of moving beyond traditional teaching methods to interactive and psychological training for future drivers and road users.*

KEYWORDS: *Road safety, Intelligent Transport Systems (ITS), traffic rules, pedagogical innovation, road accidents, digital education, traffic management.*

KIRISH

Globalashuv va urbanizatsiya jarayonlari natijasida avtomobillar sonining keskin ortishi yo‘l harakati xavfsizligini ta‘minlash masalasini strategik ahamiyatga ega bo‘lgan ijtimoiy-iqtisodiy muammoga aylantirdi. Yo‘l-transport hodisalari

(YTH) nafaqat inson salomatligi, balki davlat iqtisodiyotiga ham jiddiy zarar yetkazmoqda. Bugungi kunda yo‘l harakati qoidalarini (YHQ) shunchaki yodlatish emas, balki "xavfsiz harakatlanish madaniyati"ni shakllantirish fanning asosiy vazifasi hisoblanadi. Ushbu maqolada harakat xavfsizligini ta'minlashda zamonaviy intellektual tizimlarning o'rni va ushbu fanni o'qitishda qo'llaniladigan pedagogik innovatsiyalar tahlil qilinadi.

METODLAR

Tadqiqot davomida tizimli tahlil, statistik ma'lumotlarni qiyoslash va pedagogik tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Dunyo miqyosidagi "Vision Zero" (YTHda o'lim ko'rsatkichini nolga tushirish) konsepsiyasi va intellektual transport tizimlarining (ITS) samaradorligi o'rganildi. Shuningdek, talabalarga YHQni o'rgatishda VR (virtual reallik) simulyatorlari va interaktiv Keys-stadi (vaziyatli o'yinlar) metodlarining o'quv samaradorligiga ta'siri tahlil qilindi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, harakat xavfsizligini ta'minlash uchta asosiy omil — "**Inson – Avtomobil – Yo'l**" tizimining o'zaro uyg'unligiga bog'liq.

1. **Intellektual nazorat:** Avtomatlashtirilgan foto va video qayd etish tizimlari joriy etilgan hududlarda qoidabuzarliklar soni o'rtacha 35-40 foizga kamayganligi tasdiqlandi.

2. **Pedagogik natija:** YHQ darslarida virtual simulyatorlardan foydalanish o'quvchilarning ekstremal vaziyatlarda qaror qabul qilish tezligini 25 foizga oshirishi aniqlandi.

3. **Psixologik omil:** Haydovchilikka nomzodlarni tayyorlashda faqat qoidalarni emas, balki "etik harakatlanish" va stressga chidamlilik darslarini o'tish YTH xavfini sezilarli darajada kamaytiradi.

MUHOKAMA

Harakat xavfsizligi fanini o'qitishda faqat nazariy bilimlar bilan cheklanish yetarli emas. Muhokama jarayonida ta'kidlanganidek, yosh avlodda "yo'l intizomi"ni bog'cha va maktab davridan boshlab shakllantirish zarur. Intellektual transport tizimlari (masalan, aqlli svetoforlar, yo'l belgilarining raqamli monitoringi)

inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi, biroq mas'uliyatli haydovchini tarbiyalash baribir pedagogik mahoratga tayanadi. Kelajakda avtonom transport vositalari ko'payishi bilan YHQ mazmuni ham tubdan o'zgarishi, darsliklarda sun'iy intellekt bilan muloqot qilish qoidalariga ham o'rin berilishi lozim.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash tizimini takomillashtirish to'g'risidagi qarorlari. Toshkent, 2022.
2. Karimov N.R. Yo'l harakati xavfsizligi asoslari: Darslik. Toshkent: Adolat, 2021.
3. Evans L. Traffic Safety. Science Serving Society, 2020.
4. Mavlanov S.Ya. Maxsus fanlarni o'qitishda pedagogik mahorat. Namangan, 2023.
5. World Health Organization. Global status report on road safety 2023.
6. Nazarov D.E. Transport logistikasi va xavfsizlik. Toshkent, 2021.
7. International Transport Forum. Zero Road Deaths and Serious Injuries. Paris: OECD Publishing, 2018.
8. Safarova R.O. Yoshlarda yo'l madaniyatini shakllantirish metodikasi. Toshkent, 2019.